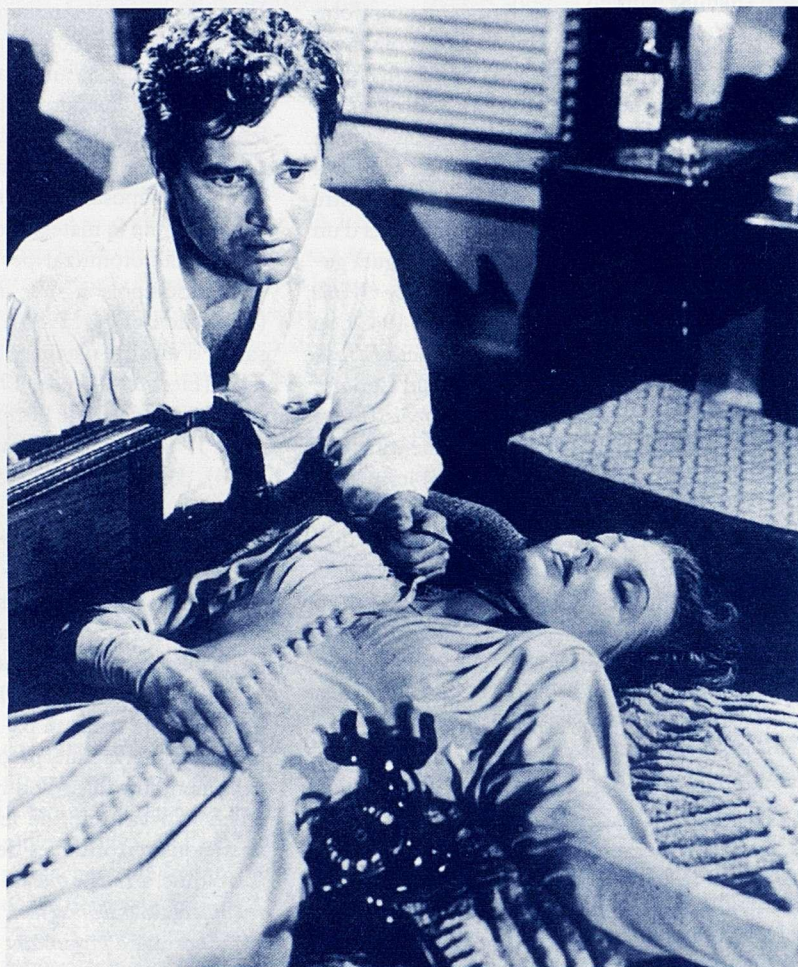


Fco J. Sánchez Cuenca

Es va passar la vida sobrevi-
vint. Nascut a Viena (1904),
Edgar George Ulmer havia
començat la seva carrera
professional com a escenò-
graf a la companyia de tea-
tre de Max Reinhardt, però,
quan va recórrer Estats Units en gira
(1923), el cine el va seduir. Aleshores
només tenia deu anys. En tornar a
Alemanya, inicia la seva carrera cine-
matogràfica com a autor de decorats
i fa feina per a Murnau, Lang i
Lubitsch. És l'època daurada del cine
alemany i Berlín és una ciutat in-
somne, on bullen els talents a partir
de la mitja nit. Ell és al Cafè
Romanisches amb Wilder, Zin-
neman i Schüfftan, quan hi entra
eufòric Robert Siodmak i anuncia que
ha trobat fons per fer una pel·lícula.
D'aquí neix *Hombres en domingo*
(*Menschen am Sonntag*, 1929), el film
semidocumental rodat en exteriors,
que anticipa un nou concepte de la
realització. És la primera pel·lícula ro-
dada íntegrament fora dels estudis.
La fórmula es transforma, amb el
temps, en un estil: dues dècades des-
prés s'inaugura el neorealisme italià,
que parteix de la mateixa premissa
econòmica (costs mínims, fora deco-
rats), crea un nou llenguatge cinema-
togràfic. També aquesta és la prime-
ra paradoxa d'Ulmer, un decorador
que filma en escenaris naturals. L'any
següent s'aventura a fer el salt a
Hollywood i ho fa com a autor de de-
corats fins que l'any 1934 li arriba l'o-
portunitat de dirigir l'estrany títol *El
gato negro/Satanás*, pel·lícula de terror
l'interès de la qual se centra precisa-
ment en els seus decorats Bauhaus.
Res més antitètic, en principi, la
Bauhaus significava el despullament,
però no el patetisme ni, per des-
comptat, la truculència. Algú va opi-
nar que aquella pel·lícula sense canel-
lobres ni cornucòpies no podia ser més
que el producte del deliri d'un es-
tranger. Era, però, l'homenatge ex-
plícit a un art proscriu (els nazis aca-
baven de clausurar abruptament la
Bauhaus en la seva darrera seu de
Berlín, i els seus membres s'havien
disseminat per l'exili exterior o inter-
rior), el testimoni simbòlic d'un grup
marginat. Però, com si es tractàs d'u-
na resposta puntual, després d'haver-



Detour

li imposat el poc imaginatiu pseudò-
nim de John Warner li arriba a Ulmer
l'encàrrec de dirigir diverses pel·líc-
les de molt baix pressupost sobre mi-
nories (jueves: *Green Fields/Grene
Felde*, 1937, rodada en jiddisch; *The
Singing Black Smith/ Yankel dem
Smith*, rodada en ucraïnès; tres més
rodades en jiddisch el mateix any i
Moon over Harlem, 1940, sobre la mi-
noría negra). L'entrada d'Estats Units
a la Segona Guerra Mundial motiva
que li encarreguin una sèrie de docu-
mentals patriòtics. Ulmer ho accepta
tot. Com tants expatriats centreeuro-
peus, el seu nom queda inclòs en una
llista d'artesans versàtils disposats a
fer feina a baix preu, generalment en
produccions de pressupost mitjà, tot
i que no necessàriament de sèrie B,
però sempre en un temps rècord (so-
bre uns decorats mòbils roda *The
Amazing Transparent Man* i *Beyond
the Time Barrier*, 1960). Però, també
com tots els seus col·legues transte-
rrats, quan pot guaita i obté qualche

títol memorable; és el cas de *Bluebeard*
(1944), i sobretot, de *Detour* (1946),
paradigma de l'enlluernadora capaci-
tat d'Ulmer per treure partit d'un ín-
fim repartiment i un miserable pres-
supost, tot aconseguint una autènti-
ca obra mestra d'allò que precisament
a partir d'aquest títol, s'anomenarà ci-
nema negre, en el qual aconsegueix la
valuosa col·laboració de Schüfftan, el
mestre de la fotografia d'aquest gè-
nere. Intentant desmarcar-se d'una
maledicció inesquivable, però, sobre-
viu fent tombs, entre melodrames,
puzzles a la manera de Welles
(*Ruthless*, 1948), qualche western. En
els anys seixanta apareix a Itàlia per
substituir algú més il·lustre, per fil-
mar coproduccions italo-franco-ale-
manyes que inclouen *peplums* i *spag-
hetti westerns*. Al final, com l'e-
nigmàtic *Ca semienfonsat en l'arena* de
Goya, Edgar George Ulmer es va pas-
sar la vida intentant treure el cap, trac-
tant simplement de sobreviure entre
paradoxes. ■